

# **“TÜRKMEN DILI TARYHY” DERSINDEN SORAGLAR JEMLENMESI**

## **V-SEMESTR**

1. Türkmen dili taryhy dersiniň maksady we wezipesi.
2. Türkmen diliniň taryhy hakynda käbir maglumatlar.
3. Türkmen we türkmen dili, onuň özboluşlylygy hakyda taryhy maglumatlar.
4. Türkmen we türkmen dili, onuň özboluşlylygy hakyda lingwistik maglumatlar.
5. Dilimiziň taryhy boýunça edilen işler, taryhy derňewler.
6. Türkmen diliniň taryhy dersinde öwrenilýän meseleler.
7. Dil birlikleriniň ösüş-özgeriş taryhyndan maglumat berýän çeşmeler.
8. Ýazuw ýadygärlikler we olaryň türkmen diline gatnaşygy.
9. Orta Aziýa halklarynyň gadymy döwür ýadygärlikleri hakynda umumy maglumat.
10. Türkmen diliniň taryhynda ýazuw ýadygärlikleri.
11. Türkmen diliniň taryhynda Orhon-Ýeniseý ýazuw ýadygärlikleri.
12. Orhon-Eniseý ýazuw ýadygärlikleri we olaryň öwrenilişi barada.
13. Orhon-Eniseý ýazuw ýadygärlikleri we türkmen diliniň arasyndaky leksik umumylyk.
14. Türkmen diliniň gadymy türki dillere bolan gatnaşygy (Orhon ýazgylary mysalynda)
15. Türkmen diliniň gadymy türki dillere bolan gatnaşygy (Mahmyt Kaşgarlynyň sözlügi mysalynda)
16. Türkmen diliniň taryhyny öwrenmekde M.Kaşgarlynyň hyzmatlary (Diwany lugat at-türk eseri).
17. Türkmenleriň taryhyny öwrenmekde Abulgazy Bahadur hanyň hyzmatlary.
18. Dil birlikleriniň ösüş-özgeriş taryhyndan maglumat berýän çeşmeler: ýazuw ýadygärlikleri.
19. Dil birlikleriniň ösüş-özgeriş taryhyndan maglumat berýän çeşmeler: halk döredijiligi.
20. Dil birlikleriniň ösüş-özgeriş taryhyndan maglumat berýän çeşmeler: şibe maglumatlary.
21. Dil birlikleriniň ösüş-özgeriş taryhyndan maglumat berýän çeşmeler: beýleki türki dilleriň maglumatlary.
22. Dil birlikleriniň ösüş-özgeriş taryhyndan maglumat berýän çeşmeler: kömekçi çeşmeler.
23. Türkmen sözüniň gelip çykyşy hakynda.
24. Türkmenler we türkmen dili türkmenleriň ýaşan ýerleri.
25. Türkmenler we türkmen dili hakynda taryhy maglumatlar.
26. Türkmenler we türkmen dili hakynda lingwistik maglumatlar.
27. Türkmenler we türkmen dili barada Abu Reýhan Beruni we M.Kaşgarlynyň pikirleri.
28. Türkmenler we türkmen dili barada Ýewropa alymlarynyň pikirleri.
29. Türkmenler we türkmen dili barada ýergilikli alymlarymyzyň pikirleri.
30. Türkmenler we türkmen dili barada rus alymlarynyň pikirleri.
31. Türkmen dili we türki dilleriň umumylyklary. (fonetikaşynda, morfologiýaşynda, sintaksisinde)
32. Türkmen diliniň taryhynda özüne mahsus dil aýratynlyklary.
33. Türkmen diliniň fonetikaşyndaky tapawutlyklar.
34. Türkmen diliniň morfologiýaşyndaky tapawutlyklar.
35. Türkmen diliniň sözlük düzümindäki özboluşy aýratynlyklar.
36. Oguz arealynyň dil aýratynlyklary.
37. Türki dilleriň öwreniliş taryhy.
38. Türki dilleriň klassifikasiýasy.
39. Türki dilleri klassifikasiýalamkda N.A.Baskakowyň hyzmatlary.
40. Türkmen diliniň taryhynyň öwrenilişinde M.Hydyrowyň hyzmatlary.

41. Türkmen diliniň taryhynyň öwrenilişinde B.Weýisowyň hyzmatlary.
42. Türkmen dilini, onuň özboluşly aýratynlyklaryny öwrenmek boýunça XX asyrdaky ylmy derňewler.
43. Türkmen diliniň taryhy boýunça ýazylan ylmy işleri we olary topara bölmek.
44. Türkmen diliniň taryhy dersi boýunça çap edilen okuw gollanmalarynyň taryhy barada.
45. Türkmen diliniň taryhyny öwrenmekde ulanylýan derňew usullary.
46. Degşirme derňew usuly.
47. Deňeşdirme-taryhy derňew usuly.
48. Türkmen diliniň taryhynyň öwreniliş ýagdaýy.
49. Türkmen diliniň taryhynyň öwrenilişi.
50. Diliň taryhyny anyklamak üçin material berýän çeşmeler.
51. Taryhy fonetika.
52. Taryhy fonetikada öwrenilýän meseleler.
53. Türkmen diliniň çekimli sesleriniň gadymy türki çekimlilerini gatnaşygy.
54. Gadymy türki dil umumylygynda bolan çekimli sesleriň düzümi.
55. Türkmen dilinde gadymky inçe-ýogyn jübütliligiň saklanmagy.
56. Gadymy türki dil umumylygynda bolan çekimli sesleriň dodaklanma-dodaklanmazlyk häsiýeti.
57. Gadymy türki dil umumylygynda bolan çekimli sesleriň uzynlyk-gysgalyk häsiýeti.
58. Türki dillerdäki gadymy uzyn we gysga çekimlileriň öwreniliş taryhyndan.
59. Türkmen diliniň çekimli seslerinde ýüze çykan mukdar we hil üýtgemeler.
60. Türkmen diliniň taryhynda “A” fonemasynyň ulanylyş aýratynlyklary.
61. Türkmen diliniň taryhynda “O” fonemasynyň ulanylyş aýratynlyklary.
62. Türkmen diliniň taryhynda “U” fonemasynyň ulanylyş aýratynlyklary.
63. Türkmen diliniň taryhynda “I” fonemasynyň ulanylyş aýratynlyklary.
64. Türkmen diliniň taryhynda “E” fonemasynyň ulanylyş aýratynlyklary.
65. Türkmen diliniň taryhynda “Ä” fonemasynyň ulanylyş aýratynlyklary.
66. Türkmen diliniň çekimsiz sesleriniň gadymy türki çekimsizlerine gatnaşygy.
67. Türkmen diliniň taryhynda we häzirki türkmen dilinde sözüň başynda gelýän çekimsiz sesler.
68. Türkmen diliniň taryhynda we häzirki türkmen dilinde sözüň ahyrynda gelip bilýän çekimsiz sesler.
69. Türkmen diliniň çekimsiz seslerinde ýüze çykan mukdar we hil üýtgeşmeler.
70. Türkmen diliniň taryhynda “K” sesiniň ulanylyş aýratynlyklary.
71. Türkmen diliniň taryhynda “Ý” sesiniň ulanylyş aýratynlyklary.
72. Türkmen diliniň taryhynda “P” sesiniň ulanylyş aýratynlyklary.
73. Ýazuw ýadygärlikleri dilinde “T” we “D” sesleriniň ýer çalyşmasy.
74. Türkmen diliniň taryhynda “P” we “B” sesleriniň ýer çalyşmasy.
75. Türkmen diliniň taryhynda metateza hadysasy.
76. Türkmen diliniň taryhynda bogun.
77. Türkmen diliniň bogun tipleriniň gadymy türki bogun gurluşyna gatnaşygy.
78. Türkmen halk döredijiligiň diliniň türkmen edebi diline täsiri.
79. Türkmen halk döredijiliginiň dili.
80. Türkmen halk döredijiligi diliniň fonetikasy hakynda.
81. Türkmen halk döredijiligi diliniň leksikasy hakynda.
82. Türkmen halk döredijiligi diliniň morfologiýasy hakynda.
83. Türkmen halk döredijiligi dilinde atlaryň ýasalyşy.
84. Türkmen halk döredijiligi dilinde atlaryň üýtgeýşi.

85. Türkmen halk döredijiligi dilinde sypatlar.
86. Türkmen halk döredijiligi dilinde hallar.
87. Türkmen halk döredijiligi dilinde ortak işlikler.
88. Türkmen halk döredijiligi dilinde işlik formalary.
89. Türkmen halk döredijiligi dilinde işlik derejeleri.
90. Türkmen halk döredijiligi dilinde işligiň zaman bilen üýtgeýşi.
91. Türkmen halk döredijiligi dilinde kömekçi sözler.
92. Türkmen halk döredijiligi diliniň sintaksisi hakynda.
93. Türkmen halk döredijiligi dilinde sözlemleriň intonasiýa taýdan aýratynlygy.
94. Halk döredijiligi dilinde sözlem agzalary we olaryň berlişi.
95. Halk döredijiligi dilinde aýyrgyçlar.
96. Halk döredijiligi dilinde doldurgyçlar.
97. Halk döredijiligi dilinde goşma sözlemler.
98. Halk döredijiligi dilinde eýerjeňli goşma sözlemler.
99. Halk döredijiligi dilinde sözleriň we sözlemleriň özara baglanyşygy.
100. Türkmen edebi dili we onuň şiweleri hakynda.

